Hoofdstuk 97

Lieve kleinkinderen,

Mijn vader stierf op 26 januari 1952 en mijn moeder op 25 november 1980 Van mijn vader kan ik mij niet veel herinneren, maar van mijn moeder des te meer. En hoe ouder ik word, hoe vaker ik aan mijn moeder moet denken. Graag had ik haar verteld van de mooie dingen in mijn leven. Over onze kinderen en acht kleinkinderen. Maar wat betreft de nare en de verdrietige dingen die wij hebben meegemaakt zeg ik vaak tegen jullie omie: 'Wat ben ik blij dat mijn moeder dit niet heeft geweten, ze zou zich in haar graf hebben omgedraaid!'

Wij mensen weten niet wat er morgen of over en jaar met ons leven gaat gebeuren. Vaak zijn we daar zijn we wel nieuwsgierig naar. Elk mens wil graag weten hoe zijn of haar toekomst eruit ziet.
In de Bijbel staat heel duidelijk dat waarzeggerij en toekomstvoorspelling, zoals op veel kermissen door een waarzegster met kaarten of met een glazen bol gedaan worden, verboden is. En geesten uit de dood oproepen, daar word je alleen maar bang en heel ongelukkig van. Lieve kleinkinderen, niet doen, het mag niet! En ik weet zeker: het is alleen maar bedrog! ***Ja, meer dan bedrog!***

Maar er is wel meer tussen hemel en aarde dan wij mensen weten.

Mijn moeder had een oude tante. Ze heette Jantje van Boerum en woonde in Dokkum. Op oudere leeftijd trouwde zij nog met Klaas Elgersma en samen hebben ze nog veel mooie fietstochten gemaakt, vertelde ze ons toen ze een keer bij mijn moeder op bezoek was. Ook vertelde ze dat zij een bepaalde gave had, waar zij beslist geen gebruik van maakte. Zij was een heel vrome vrouw en de gave (handlezen) die zij bij haar geboorte had gekregen, was in de Bijbel verboden.
Deze tante van mijn moeder geloofde, wist zeker, dat zij met deze gave van handlezen een keuze moest maken. Doen zoals dat in de Bijbel geschreven staat en dat is: er geen gebruik van maken of met handlezen de verkeerde keuze maken?

Toen deze tante Jantje een jaar of twintig was en een keer in het ziekenhuis werd opgenomen, was daar een leuke, jonge verpleegster, met wie zij veel had gelachen. Die zuster kon leuke dingen doen, maar zij, tante Jantje, kon handlezen. Nu, dat moest natuurlijk gebeuren.
Tante Jantje zei tegen die zuster: 'Ik zie veel mooie bloemen in je hand. Jij krijgt een prachtig mooi leven.'
Maar heel veel jaren later zei ze tegen ons: 'Ik zag zo duidelijk in haar hand tranen, ja heel veel tranen. Ik heb die zuster toen ik uit het ziekenhuis kwam,

nooit weer gezien, maar ik zou zo graag willen weten hoe het met haar gegaan is. Zij moet veel verdriet in haar leven hebben gehad.'

Hoofdstuk 97 - De dood van de koning - 1 Samuël 28 en 31

In het uiterste oosten van de vlakte van Jizreël, dicht tegen de bergen van Gilboa aan, wachtte koning Saul de vijand af, die vanuit het westen kwam. Hier had hij een sterke stelling en stel dat hij verloor, dan kon hij zich terugtrekken in de bergen, waar de Filistijnen - dat volk uit de laagvlakte - niet zo goed uit de voeten konden.
Er was veel veranderd sinds Saul koning was geworden. De eerste keer dat hij de Filistijnen had verslagen was de vijand heer en meester geweest in het land van Benjamin. In de tweede veldslag had hij het land van Juda bevrijd en nu vochten de Filistijnen ver van hun land om de vlakte van Jizreël te veroveren. Hier waren de grote karavaanwegen. En ook hier woonden de Kanaänieten nog steeds in hun eigen steden. Wanneer Israël het nu voor de derde keer zou mogen winnen, dan zou Saul de hele legermacht van de Filistijnen kunnen vernietigen en dan zou Israël helemaal vrij zijn. Een sterk, onafhankelijk en eensgezind land.

Koning Saul was volle goede moed geweest toen hij zijn volk opriep tot de strijd. Nu David was overgelopen naar de Filistijnen had hij van hem en zijn doldrieste bende hij geen last meer. Nu kon hij alles op alles zetten om zijn hele land vrij te maken. Hij hoefde dan ook niet meer bang te zijn dat David nog eens koning zou worden. Nooit zou het volk van Israël een man op de troon willen hebben die in het leger van de Filistijnen tegen hen gevochten had! Vanaf nu was zijn strijd tegen de oude vijand de Filistijnen tegelijkertijd ook zijn strijd tegen David.

Maar toen koning Saul vanuit de verte het grote leger van de Filistijnen zag aankomen in de vlakte van Jizreël, verloor hij alle moed. Het was alsof zijn oude kwaal hem weer in z'n macht kreeg. En nu was er geen David meer die door op zijn harp te spelen hem weer rustig kon maken. Sombere, zieke gedachten maalden door zijn hoofd. Morgen zou hij de strijd wel verliezen. Hij was immers toch een mislukkeling...
Zeker, hij had de Filistijnen twee keer verslagen, maar de eerste keer had Jonathan alle eer gekregen en de tweede keer, bij Socho, had David de reus verslagen **en hij niet**!
Nu moest hij het zelf doen, maar hij voelde zich ziek. De plaaggeest plaagde hem weer. De kwade geest nam hem weer in bezit. Hoe zou hij zijn soldaten kunnen aanvoeren in de strijd?

Saul was bang dat het morgen helemaal mis zou gaan. Morgenavond, dan was alles voorbij. Dan wist hij het…
Of wist hij het dan niet meer en lag hij dood op het slagveld?
Hij wilde het weten, nu direct. Zo durfde hij de nacht niet in te gaan. Hij gaf zijn dienaren bevel om hem offerdieren te brengen, de beste die er waren. Zelf stak hij het offer aan en deed zijn gebed. Maar er kwam geen antwoord. Natuurlijk niet, dacht hij bitter. De Heer had zich van hem afgekeerd en wilde niets meer van hem weten. Die zoon van Isaï, die had een priester bij zich. Die kon de Heer om een antwoord vragen. Hij niet! David kreeg een Godswoord: God hield het met verraders.

Al somberder en in zichzelf gekeerd werd koning Saul. De hele lange dag wilde hij niet eten. Hij kon het niet door zijn keel krijgen. Maar wat gaf het ook als dit vandaag zijn laatste dag op deze wereld zou zijn? Laat in de middag toen het al een beetje schemerdonker werd, hield hij het niet langer uit.
Als de Heer dan geen antwoord voor hem had, dan waren er wel andere wegen te bewandelen om te weten te komen hoe het morgen af zou lopen. Hij liet een paar van zijn bedienden bij zich komen en vroeg: ‘Kennen jullie ook een dodenbezweerster? Ja, ik bedoel een vrouw die geesten van dode mensen op kan roepen.’

‘Ik bedoel een vrouw die geesten van dode mensen kan oproepen.’

De beide dienaren van de koning schrokken hevig van deze vraag. *Dit was ten strengste verboden.* En had koning Saul in het begin van zijn regering niet alle waarzeggers en geestenbezweerders laten doden! Wat wilde de koning nu?
‘Ik wil antwoord op mijn vragen!’ schreeuwde koning Saul.
‘Wij kennen een waarzegster, maar die woont helemaal in Endor. Dat is uren lopen en de weg gaat zelfs vlak lang het legerkamp van de Filistijnen.’
‘Maak je direct klaar voor de reis en wijs mij de weg,’ zei Saul.
Wat voor nut had het gehad dat hij dit soort mensen vervolgd en gedood had? Als dat mens hem nu maar wilde helpen! Hij wilde met Samuël spreken. Die had altijd van hem gehouden en die was nog niet zo lang geleden overleden. De doden aan de andere kant van het graf kenden de toekomst….

En zo gingen ze met z’n drieën op mars door de duistere avond, de koning in het midden. Hij had andere kleren aangedaan, want hij wilde niet dat iemand hem zou herkennen. In een wijde boog liepen ze om de legerplaats van de Filistijnen heen. Ze kwamen niemand tegen. Zonder tegenslagen kwamen ze bij de waarzegster aan.
De vrouw had haar huis in een rotsmuur en toen ze aanklopten kwam ze zelf bij de deur. Met het licht van een fakkel zag drie soldaten staan. Ze moest oppassen! De middelste soldaat was een hoofd groter dan de beide anderen.
Saul vroeg: ‘Wilt u voor mij de geest van een dode raadplegen? Ik zal u zijn naam noemen.’

‘Kom maar binnen….’

De vrouw keek Saul scherp aan en zei: ‘U weet toch wat koning Saul heeft gedaan? Hij heeft een streng verbod uitgevaardigd op geestenbezwering en waarzeggerij. Als ik u zou helpen en u verraadt mij daarna, dan zal koning Saul mij zeker doden!’
Saul stak zijn hand omhoog: ‘Zo waarlijk als de Here God leeft, u zult geen straf krijgen, wanneer u mij helpt.’
‘Kom maar binnen,’ zei ze. Ze begreep plotseling wie deze lange, bleke man was. Het was koning Saul zelf! Maar ze zou maar niet laten merken dat ze nu wist wie hij was. Vreemd dat deze koning die bijna alle waarzeggers en geestesbezweerders gedood had, nu zelf bij haar kwam om geesten uit de dood op te roepen. Dan moest er wel iets ergs aan de hand zijn. Nu kon ze haar collega’s wreken. Maar nu ze de koning zo zag, kon ze niet kwaad op hem zijn. Zo moe en zo bleek zag hij eruit en wat trilden zijn handen. Ze had diep medelijden met hem. Het leek alsof de dood nu al op zijn gezicht te lezen stond.

‘Wie moet ik voor u oproepen?’ vroeg de vrouw.
‘Roep de profeet Samuël voor mij op.’
Natuurlijk dacht ze, om wie anders zou koning Saul hier gekomen zijn? Voor haar was het heel gemakkelijk: een oude man, een profeet en ook al had ze hem nooit gezien, het was niet moeilijk om hem voor haar geest te halen. Ze deed een deur open en liet Saul een kamertje binnengaan. Het was niet veel meer dan een grot, in de berg uitgehouwen.
‘Blijf hier,’ zei ze zachtjes, ‘en wacht. Wanneer Samuël komt, dan kunt u hem hier horen.’
Toen ging de waarzegster bij de koning vandaan en sloeg de deur met een klap dicht.
Saul wachtte. Niets anders dan een walmende olielamp was er in dit vertrek aanwezig. In de muur gaapte een donker gat. Het leek een soort tunnel die in de andere kamer uitkwam. Het hart sloeg Saul in de keel. Als Samuël nu maar wilde komen! Samuël was hem altijd ter wille geweest. Hij had van hem gehouden. Tenminste, in het begin…. Later…. Hij veegde het angstzweet van zijn voorhoofd.

Vanuit de andere kamer hoorde Saul slepende voetstappen, het knetteren van vuur en door de tunnel kwam de scherpe rook van brandende kruiden. Nu zou hij het zo dadelijk weten: leven of dood…. Overwinning of nederlaag….
Hij hoorde de vrouw, een zucht en daarna een wilde, ijselijke kreet, net alsof iemand de dood in de ogen zag. Saul hield zijn adem in. Nu kwam het: die oude bekende stem…. Maar het was de vrouw die schreeuwde: *‘U heeft mij bedrogen!* U bent koning Saul zelf. Nu weet ik het zeker!’
‘Stil maar,’ zei Saul, ‘u hoeft niet bang te zijn. Vertel mij wat u ziet.’
‘Daar komt een oude man uit de aarde omhoog. Een oude man met een bruine mantel aan…. O*, ik ben zo bang!’*

Vlak voor het gat in de muur liet Saul zich op de grond vallen. Zijn voorhoofd raakte de grond. Eerbiedig groette hij. Toen ging hij weer staan en wachtte op wat Samuël zou zeggen. Hij twijfelde niet. Dit was Samuël, want anders zou die vrouw niet zo bang zijn geweest! Zij had dit misschien zelf niet eens verwacht!

Hij twijfelde niet. Dit was Samuël.

Daar klonk de stem van Samuël, streng en somber: ‘Waarom heb jij mij opgeroepen? Waarom verstoor jij mijn rust?’
Stamelend antwoordde Saul: ‘Ik ben zo bang. De Filistijnen willen oorlog tegen mij voeren en *God beschermt mij niet meer*. Hij zegt niets meer tegen mij. Niet via profeten en niet in dromen. Daarom heb ik u geroepen. U moet mij vertellen wat ik doen moet.’
En toen sprak Samuël het vonnis uit over de verworpen koning: ‘Waarom vraag jij om een Godswoord, nu de Heer jou verlaten heeft en jouw vijand is geworden? De Heer heeft jouw koningschap aan David gegeven. Morgen zullen jij en je drie zonen bij mij in het dodenrijk zijn en het leger van de Israëlieten zal verslagen worden.’
Toen Saul dat laatste hoorde werd het hem zwart voor de ogen en sloeg hij met een harde klap voorover tegen de harde grond.

Zo vonden de dodenbezweerster en zijn beide soldaten hem. Nu de dodenverschijning voorbij was, was vrouw niet bang meer. Ze zorgde ervoor dat de koning weer bij zijn positieven kwam.

‘En nu moet u eerst eten en drinken,’ zei ze tegen Saul.
Maar Saul schudde zijn hoofd. Waarom hadden ze hem wakker gemaakt en plaagden ze hem nu met eten? Hij kon geen hap door z’n keel krijgen. Slapen wilde hij, slapen en nooit meer wakker worden….
Maar de vrouw gaf niet op. En ook zijn beide knechten dwongen Saul om nu eerst iets te drinken. Daarna slachtte de vrouw een kalf en bakte koeken. Toen Saul gegeten had, werd hij rustiger. Hij had terug naar zijn legerkamp nog een lange reis voor de boeg. Dus, morgen zou hij sterven…. Geen God en geen mens kon daar iets aan veranderen. Maar hij zou waardig als een koning sterven. En veel onbesneden Filistijnen zou hij meenemen in de dood….

Toen Saul en zijn beide soldaten weer terugliepen naar hun legerkamp, trokken de Filistijnen in de duisternis van de nacht om hun stellingen heen. Zonder dat Saul het wist was zijn hele leger omsingeld en de vluchtweg de bergen in was afgesneden. De veldslag van de volgende dag was bij voorbaat verloren. Een koning die een nacht voor de strijd zijn heil zoekt bij waarzeggers en dodenbezweerders kan niet anders verwachten.

De volgende dag werd het oordeel door Samuël uitgesproken aan koning Saul voltrokken. Ze vochten moedig, koning Saul en zijn soldaten, maar er was geen keren aan. Het leger van koning Saul werd verslagen. *Zijn drie zonen, de prinsen Jonathan, Abinadab en Malkisua sneuvelden*. Toen Saul dit hoorde, wilde hij vluchten, maar het was te laat. Hij begreep dat dit zijn einde werd. Ze zouden hem omsingelen, de wapens uit zijn handen slaan en hem gevangen nemen. Maar dat wilde hij niet! Levend in handen van de Filistijnen vallen, zoals Simson was overkomen? Nee, dat nooit!
Al dichter kwamen ze bij hem, al meer pijlen suisden door de lucht. Hij dacht niet meer aan God, noch aan zijn gebod. Hij dacht alleen nog maar aan de schande wanneer hij gevangen genomen zou worden. Maar nooit zouden die onbesnedenen een koning van Israël levend in handen krijgen. Dan pleegde hij nog liever zelfmoord. Dat mocht niet, maar het kon hem niets meer schelen. Hij was toch een verworpene. Tegen zijn wapendrager zei hij: ‘Neem je zwaard en dood mij, zodat niet de Filistijnen komen en met mij de spot drijven.’
Maar de wapendrager durfde dit niet te doen. Hij wilde alles voor zijn koning doen, zelfs wel met hem sterven, *maar de hand aan de gezalfde des Heren slaan*, nee, dat weigerde hij.
Hij zag hoe Saul zijn eigen zwaard pakte en het met de punt omhoog in de grond stak. Voordat hij in kon grijpen zag hij hoe Saul zich in zijn eigen zwaard liet vallen. Toen de koning gestorven was en niet meer bewoog, nam ook de wapendrager zijn eigen zwaard en liet zich er ook in vallen. Zo lagen ze daar op die berg, Koning Saul en zijn wapendrager. Die dag konden de Filistijnen hun dode lichamen niet vinden. Ze hadden het te druk met al die vluchtende Israëlieten.

Toen de verschrikkelijke veldslag voorbij was ging de zon onder en viel de nacht over de bergen van Gilboa. In het maanlicht struinde daar op de late avond een rover rond. Hij zocht op de lijken van de gesneuvelde soldaten naar kostbaarheden. Zo vond hij ook koning Saul. Met zijn onheilige handen stal hij de diadeem en de gouden armbanden van de koning. Verder maakte niemand zich druk om het dode lichaam van koning Saul.

De volgende ochtend vonden de Filistijnen het dode lichaam van koning Saul. Al hun haat tegen de God van Israël reageerden ze af op dit lijk. Ze sloegen met een zwaard zijn hoofd eraf en de naakte lichamen van hem en zijn drie zonen hingen ze op aan de muren van de stad Bet-San, niet ver vanaf het slagveld. Daar zouden de lijken blijven hangen tot de roofvogels hun werk hadden gedaan.

Maar het ging anders. Eén keer, lang geleden, had koning Saul de stad Jabes in Gilead verlost uit de wrede hand van koning Nahas. Nu gingen dappere mannen uit Jabes naar Bet-San en haalden daar de lijken van Saul en zijn zonen van de muur. Eerbiedig droegen ze de lijken naar hun stad. Daar verbrandden ze de lichamen en begroeven de beenderen aan de voet van een tamarisk.

Dappere mannen uit Jabes begroeven de beenderen van koning Saul

en zijn zonen aan de voet van een tamarisk.